

Utvärderingsrapport

Forskning och utveckling i Sörmland (FoUiS) har haft i uppdrag av Samordningsförbundet RAR Sörmland att utvärdera insatsen *Nyttiga affärer 2.0*.

Insatsens bakgrund och genomförande

Insatsen *Nyttiga affärer 2.0* finansierades av Samordningsförbundet RAR. Insatsen ägdes av Region Sörmland och genomfördes i samverkan med Nyköpings kommun, Arbetsförmedlingen och Coompanion Sörmland (se: coompanion.se).

Nyttiga affärer 2.0 utgick från utvecklingsförslag från det tidigare genomförda projektet *Nyttiga affärer*. *Nyttiga affärer 2.0* avsåg att fortsätta utveckla ett socialt företagarnätverk i Sörmland, för att stödja tillväxten av sociala företag samt ge förutsättningar för kompetensutveckling. Vidare avsåg insatsen att därigenom bidra till att personer i samordningsförbundets målgrupper ska få möjlighet till arbetsträning och praktik i de sociala företagen.

Exempel på planerade aktiviteter och inriktning för insatsen *Nyttiga affärer 2.0* var att ge sociala företag stöd att:

- utveckla sina företag för att möjliggöra för fler individer att arbetsträna.
- utveckla kompetens för att handleda individer.
- sociala företagare skulle utveckla kompetens i affärsmodeller och affärsmässighet.
- sociala företagare skulle utveckla kompetens i upphandling för att få förutsättningar att vinna upphandlingar.
- offentliga aktörer skulle få ökad kunskap om sociala företag och förutsättningarna för samverkan genom exempelvis IOP-avtal.

Insatsen *Nyttiga affärer 2.0* påbörjades i december 2020 och avslutades i december 2022.

Insatsens syfte

Nyttiga affärer 2.0 hade två syften:

1. Att få ut fler personer på arbetsmarknaden genom att erbjuda arbetsträning och andra arbetsmarknadsnära stödinsatser genom de sociala företag, som ingår i det nätverk som byggts upp i det tidigare genomförda projektet *Nyttiga affärer*.
2. Att stötta framväxten av nya sociala företag samt stötta befintliga sociala företag i att bli mer affärsmässiga och hållbara genom affärsskolor, affärsrådgivning och andra stödinsatser.

Insatsens mål

Mål 1: Två Yalla-trappor genomförs i länet med sammanlagt 20 deltagare under projektiden.

Mål 2: Minst 10 deltagare placeras, utifrån sina unika förutsättningar, i ett socialt företag för arbetsträning eller praktik.

Mål 3: Individuell affärsutveckling och tematräffar genomförs i länet för totalt 20 sociala företag.

Mål 4: Affärsrådgivning med startande och befintliga sociala företagare.

Mål 5: Fem nya avtal/affärer mellan sociala företag och offentlig sektor (eller dess företrädare).

Mål 6: Två utbildningstillfällen eller likvärdig insats riktade till offentlig sektor, där lär sig mer om möjligheterna med upphandling och hur de kan upphandla tjänster från de sociala företagen till nytta för personer som står långt från arbetsmarknaden.

Utvärderingens syfte, genomförande och frågeställningar

Avsikten med utvärderingen har varit att undersöka om projektet genomförts i enlighet med uttalade syften och nått uppsatta mål, samt i viss mån vilka aspekter av projektet som varit mer eller mindre framgångsrika. Det innebär att utvärderingen undersöker i vilken utsträckning som deltagarna fått placering i sociala företag, samt huruvida projektet har bidragit till att förbättra förutsättningarna för framväxten av nya sociala företag respektive stöttat befintliga sociala företag i att bli mer affärsmässiga.

Utifrån insatsens mål formulerades frågeställningar för utvärdering som framgår av tabellen nedan. I tabellen framgår även vilka underlag och vilken dokumentation under insatstiden som enligt utvärderingsplanen behövde säkerställas för att besvara frågeställningarna. Därutöver framgår även utvärderingens bedömning av underlagen, samt de svar som i sin tur är möjliga att ge i relation till respektive frågeställning.

Utvärderingens frågeställningar, underlag, svar och bedömning

Mål 1: Två Yalla-trappor genomförs i länet med sammanlagt 20 deltagare under projektiden			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Har två Yalla-trappor genomförts?	Dokumentation från projektet	Det har genomförts en pilotverksamhet och en Yalla-trappa	Nej
Har 20 personer deltagit?	Dokumentation från projektet	I insatsen har 4 personer deltagit i pilotprojekt och 12 personer har deltagit i en Yalla-trappa	Nej
Var i länet har de genomförts?	Dokumentation från projektet	Pilotprojektet genomfördes i Eskilstuna och Yalla-trappan genomfördes i Nyköping	Eskilstuna och Nyköping
Mål 2: Minst 10 deltagare placeras, utifrån sina unika förutsättningar, i ett socialt företag för arbetsträning eller praktik			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Har 10 deltagare placerats eller fått arbetsträning/praktik?	Dokumentation från projektet	Åtta deltagare har placerats eller fått arbetsträning/praktik	Nej
Finns en plan för uppföljning av varje deltagares stegförflyttning?	Dokumentation från projektet Deltagande vid gruppaktiviteter har dokumenterats, och intervjuer med deltagare, men ej hur projektet verkat för stegförflyttning utifrån sina förutsättningar	Projektdokumentationen som delgetts utvärderingen ger ej en tydlig redovisning för plan av uppföljning avseende deltagares stegförflyttning.	Nej
Mål 3: Individuell affärsutveckling och tematräffar genomförs i länet för totalt 20 sociala företag			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Har affärsutveckling och tematräffar genomförts?	Dokumentation från projektet	Ja, affärsrådgivning och tematräffar har genomförts. Totalt cirka 46 entreprenörer har tagit del av sammanlagt 139 affärsrådgivningar.	Ja

Hur många företag har deltagit?	Dokumentation från projektet	Osäkert, något färre än 46 (dvs antalet entreprenörer). Det är några få entreprenörer från samma sociala företag men majoriteten är från enskilda sociala företag.	<46
Var i länet?	Dokumentation från projektet	Nyköping Eskilstuna, Trosa, Flen, Oxelösund och Strängnäs.	Nyköping Eskilstuna, eventuellt även Flen, Oxelösund & Strängnäs
Mål 4: Affärsrådgivning med startande och befintliga sociala företagare			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Hur många sociala företagare har lotsats till affärsrådgivning?	Dokumentation från projektet	46 entreprenörer har deltagit i affärsrådgivning.	46
Mål 5: Fem nya avtal/affärer mellan sociala företag och offentlig sektor (eller dess företrädare).			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Har fem avtal mellan sociala företag och offentlig sektor har gjorts?	Dokumentation från projektet	Tre IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) har tecknats med två företag.	Nej
Målsättning 6: Två utbildningstillfällen eller likvärdig insats riktade till offentlig sektor, där lär sig mer om möjligheterna med upphandling och hur de kan upphandla tjänster från de sociala företagen till nytta för personer som står långt från arbetsmarknaden			
Frågeställning	Underlag	Bedömning	Svar
Har två utbildningstillfällen om möjligheter med upphandling har genomförts med offentlig sektor?	Dokumentation från projektet	Två tillfällen har genomförts.	Ja

Utvärderingens utlåtande

Av tabellen framgår att 5 utav 11 bedömningsgrunder för målsättningar i projektet inte har uppnåtts till fullo. Det ger att utvärderingen inte kan anse att projektet har genomförts i enlighet med utsatt syfte och uppsatta mål.

Det som är spännande och unikt med *Nyttiga affärer 2.0* är att projektet syftade till en strukturförändring gällande förutsättningar för sociala företag och möjlighet för fler individer att komma i arbete genom sociala företag. Under projekttiden ändrade emellertid insatsen inriktning på olika delmoment samt i relation till detta även blev planerade aktiviteter och inriktning också reviderade. Denna agila projektutveckling har sannolikt inneburit att projektresurserna använts mer effektivt än de skulle gjort om ursprunglig plan genomförts i enlighet med projektplan, då delar av projektet inte kunnat genomföras som det ursprungligen var tänkt. Den sammantagna bedömningen blir ändå att projektet endast nått delar av de mål och intentioner som funnits i projektet.

Projektet har förändrat inriktning gällande flera viktiga förutsättningar, exempelvis:

- Ett mål gällande affärsskola har förändrats. I den projektbeskrivning som låg till grund för finansiering av insatsen innebar detta utveckling och testning av en folkhögskoleutbildning för sociala företagare och blivande sociala företagare. I stället ställde projektet om till två separata spår:
 - Ett spår har avsett individuell affärsrådgivning för företagare, kompletterad med tematräffar.
 - Det andra spåret har inneburit en affärsskola för de projektdeltagare som skulle få praktik och eventuell anställning genom projektet.
- Projektet har även modifierat målgruppen som från början skulle ha innehållit män och kvinnor som var långtidsarbetslösa till att endast omfatta utlandsfödda arbetslösa kvinnor. Detta för att möta önskemål från en kommunal projektpartner.
- Ytterligare en förändring är att den planerade handledarutbildningen uteslöts ur projektet.

Projektets affärsskola för sociala företag var menad att vara en folkhögskoleutbildning för sociala företagare och blivande sociala företagare. I stället blev affärsskolan individuell affärsrådgivning för företagare, kompletterad med tematräffar och en affärsskola för de projektdeltagare som skulle få praktik och eventuell anställning genom projektet. En folkhögskoleutbildning lyder under folkhögskoleförordningen och innebär en strukturerad utbildning som ska uppfylla vissa kvalitetskrav, som kursplaner, lärare med särskild ämneskompetens, krav på uppföljning och resultat. Den tydligheten saknas i aktiviteterna tematräffar och individuell affärsrådgivning. Tematräffar och individuell affärsrådgivning har inte samma lagstadgade kvalitetskrav utan är betydligt vagare, mindre transparent och svårare att följa upp. Det betyder inte att de är utan värde men de kan i framtiden med fördel kombineras med den planerade folkhögskoleutbildning för att ge mer kvalitet, formell kompetens och långsiktighet. En folkhögskoleutbildning har även

långsiktiga strukturella fördelar för länet. Dessutom finns en temporal skillnad, tematräffar och individuell affärsrådgivning är sannolikt stödformer som bara kommer finnas under projektiden, medan en utbildning långsiktigt under längre tid hade kunnat förändra förutsättningarna för fler individer i länet.

På motsvarande sätt innebär handledarutbildningen som ej skedde en förändring från strukturinsats till punktinsats. I stället för att förbereda 10 företag för att kontinuerligt ta emot deltagare med hjälp av utbildade handledare har ett företag (Yalla Nyköping) anställt åtta deltagare. Samtidigt är Yalla Nyköping något positivt i länet, ett nytt företag som har skapat åtta nya anställningar till personer som inte tidigare haft anställning. En handledarutbildning till fler hade troligtvis kunnat möjliggöra större långsiktig förändring för arbetet med personer som står längre från arbetsmarknaden i länet.

Det är värt att notera att Nyttiga affärer 2.0 trots att det är ett uppföljande projekt inte har formulerat syfte, mål och plan för genomförande som varit möjligt att hålla fast vid. Det är flera grundläggande aspekter av insatsen som förändrats under projektiden. Det har inte varit möjligt att rekrytera deltagare i avsedd omfattning och det har inte eller funnits tillräckligt intresse hos sociala företag för att starta en affärsskola. En reflektion är att projektet troligtvis hade uppnått mer långsiktiga resultat om de enbart fokuserat på sociala företagare.

Utvärderingen har fått ta del av en stor mängd dokument, som tillsammans ger bilden av ett föränderligt projekt med rörliga mål och ambitioner. *Nyttiga affärer 2.0* har strävat mot att främja ekonomisk hållbarhet och professionella arbetsätt hos sociala företag. I relation till insatsens syften så har åtta personer som stod långt från arbetsmarknaden vid projektets slut kommit i sysselsättning, tre IOP avtal tecknats och affärsrådgivning genomförts. Projektets föränderlighet och utveckling har emellertid inneburit att insatsen ursprungliga projektmål ej har uppnåtts till fullo.

Eskilstuna, 2023-02-15

Lina Larsson, Anna Åkerberg och Martin Geisler

Utvärderare

FoU i Sörmland

Drottninggatan 16B
632 17 Eskilstuna
www.fou.sormland.se